

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 151/09-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. M. T., B., zastúpeného advokátkou JUDr. A. D., B., a JUDr. A. D., B., zastúpenej advokátkou Mgr. L. P., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Sž-o-KS 56/2005 z 23. januára 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. M. T. a JUDr. A. D. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. apríla 2007 doručená sťažnosť JUDr. M. T. (ďalej len „sťažovateľ“) a JUDr. A. D. (ďalej len „sťažovateľka“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 13 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 SŽ-o-KS 56/2005 z 23. januára 2007 (ďalej aj „namietaný rozsudok“).

Sťažovatelia tvrdia, že najvyšší súd porušil v ich právnej veci označené základné práva tým, že *„aplikoval podzákonnú normu (vyhlášku), ktorá bola v rozpore so zákonom“*.

V spojitosti s tým zastávajú názor, *„že je nie len právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu (vyplývajúcou z článku 144 Ústavy SR), aby v prípade, ak je podzákonná právna norma v rozpore so zákonom, súd túto podzákonnú normu neaplikoval, ale aby konanie prerušil a otázku súladu podzákonnej normy so zákonom učinil predmetom konania na Ústavnom súde Slovenskej republiky.*

Tým, že v prípade sťažovateľov aplikoval Najvyšší súd SR na skutkový stav podzákonnú právnu normu, ktorá bola v rozpore so zákonom (bez toho, aby konanie prerušil za účelom predloženia veci Ústavnému súdu), porušil právo sťažovateľov na poskytnutie súdnej ochrany.

Rozpor podzákonnej normy so zákonom spočíva v danom prípade v tom, že vyhláška vymedzuje predmet dane širšie ako zákon, dôsledkom toho vzniká aplikáciou vyhlášky väčšia daňová povinnosť, ako by vznikla iba aplikáciou zákona. Tým, že všeobecný súd aplikoval vyhlášku (hoci ňou v zmysle článku 144 Ústavy SR nie je viazaný), porušil zároveň aj základné právo sťažovateľov, aby povinnosti boli ukladané iba zákonom alebo na základe zákona (článok 13 ods. 1 Ústavy SR). Aplikáciou vyhlášky na prípad sťažovateľov bola totiž daňová povinnosť sťažovateľov určená vo vyššej výške, ako ukladá zákon.

V danom prípade je ústavný príkaz ukladať povinnosť iba zákonom a na jeho základe umocnený ústavným príkazom ukladať dane výlučne zákonom alebo na jeho základe (článok 59 ods. 2 Ústavy SR).“

Ku skutkovému stavu veci sťažovatelia uviedli, že najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 4 SŽ-o-KS 56/2005 z 22. januára 2007 *«potvrdil rozsudok prvostupňového súdu, ktorým sa zamietla žaloba sťažovateľov o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí Ústredného daňového*

riaditeľstva SR. Sťažovatelia žalobou namietali nezákonnosť rozhodnutia Ústredného daňového riaditeľstva, ktoré nevyhovelo ich odvolaniu proti výške dane z nehnuteľností určenej Mestskou časťou Bratislava - Staré mesto.

Sťažovatelia v žalobe namietali, že pri určení výšky dane došlo k nesprávnemu výkladu pojmu „stavebný pozemok“. Žalovaný považoval za stavebný pozemok aj pozemok, ktorý bol záhradou, čím došlo k nesprávnemu, vyššiemu určeniu daňovej povinnosti.

Zákon č. 317/1992 Z. z. o dani z nehnuteľností definuje stavebný pozemok ako pozemok uvedený v povolení o umiestnení stavby - alebo v stavebnom povolení (§ 3 ods. 2). Právny poriadok SR, ako aj právna teória a judikatúra súdov rozlišujú medzi pojmami pozemok a parcela. Tieto pojmy nie sú totožné. Pozemok je vecou v právnom zmysle, parcela je zakreslením pozemku na mape. Nie je však vylúčené, že viacero pozemkov je v katastrálnom operáte zakreslených ako jedna parcela. Napríklad, faktickou držbou pozemku, ktorý tvorí časť určitej parcely, možno tento pozemok vydržať, pričom súdna judikatúra je plne stotožnená s tým, že vydržaný pozemok je predmetom právneho vzťahu bez ohľadu na to, že tvorí súčasť určitej parcely spolu s iným pozemkom. Ďalším príkladom môže byť samotná právna úprava reštitúcií, kde predmetom vydania môže byť vec (pozemok) bez ohľadu na to, či je vedený v katastrálnom operáte ako parcela samostatne alebo spolu s inými pozemkami. Je preto logickým výkladom zákonného ustavenia § 3 ods. 2 zákon č. 317/1992 Z. z., že ak povolenie o umiestnení stavby uvádza (napríklad), že stavba má byť zhotovená na presne vymedzených 100 m² parcely číslo x o výmere 1000 m², je stavebným pozemkom predmetných 100 m². Stavebný pozemok je v povolení vymedzený tým, že je zakreslený polohovo náčrtom a slovným určením jeho polohy a výmery. Navyiac, ak je zvyšných 900 m² záhradou (dokonca počas výstavby užívaných ako záhrada), nie je možné dospieť výkladom zákona k záveru, že aj 900 m² je stavebným pozemkom (k takémuto výkladu je možné dospieť až aplikáciou vykonávacieho predpisu).

Vykonávacia vyhláška č. 58/1993 Z. z. (platná v čase vzniku daňovej povinnosti sťažovateľov) určovala v § 2 ods. 2, že celkovú výmeru stavebného pozemku tvoria parcely, ktorých parcelné čísla sú uvedené v povolení o umiestnení stavby alebo v stavebnom povolení. Vyhláška teda vymedzovala predmet dane širšie, ako ho vymedzoval zákon. Za stavebný pozemok považuje nie len „pozemok uvedený v povolení“, ale celú parcelu

uvedení v povolení. V hore uvedenom príklade by teda predmetom dane bolo nielen oných 100 m², ale celých 1000 m², teda aj časť 900 m², na ktorej sa vôbec nemá stavať.

Podstatné pre právne posúdenie veci je to, či vyhláška vymedzuje pojem „stavebný pozemok“ širšie ako zákon. V dôsledku širšieho vymedzenia tohto pojmu dochádza totiž k stanoveniu väčšej daňovej povinnosti. Je neprípustné, aby v dôsledku aplikácie vyhlášky došlo k výpočtu väčšej daňovej povinnosti, ako by bola určená iba aplikáciou zákonnej normy. Takáto podzákonná norma je potom v rozpore so zákonom.

Pri posúdení, či je predmetná vyhláška v rozpore so zákonom, je potrebné skúmať aj to, či zákon splnomocnil MF SR na vydanie podzákonnej normy, ktorá vymedzuje zákonnú povinnosť širšie, ako ju vymedzuje zákon (išlo by o uloženie povinnosti na základe zákona). Zákonná norma, na základe ktorej je vyhláška vydaná, oprávňuje MF SR iba na úpravu „podrobností“ (§ 21 ods. 4 zákona č. 317/1992 Z. z.). Pokiaľ by zákon v súlade s článkom 59 ods. 2 Ústavy SR splnomocňoval na vydanie podzákonnej normy, ktorou by mala byť uložená (de facto aj rozšírená) daňová povinnosť, musel by tak zákon urobiť *expressis verbis*. Odkaz na úpravu „podrobností“ nie je postačujúci, ak by aplikáciou vyhlášky mala byť daňová povinnosť určená vyššie, ako je určená iba aplikáciou zákona. Zo slov „upraviť podrobnosti“ nevyplýva, že by vyhláška mohla určiť väčšiu daňovú povinnosť ako zákon.

Sťažovatelia majú zato, že vykonávacía vyhláška určuje pojem „stavebný pozemok“ širšie ako zákon. Výkladom zákona (bez zohľadnenia právnej normy vo vyhláške) dochádzame k inému, pre sťažovateľov priaznivejšiemu, vymedzeniu pojmu stavebný pozemok.»

Na základe citovaného a ďalších skutočností uvedených v sťažnosti sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. 1. 2007, spis. zn. 4 SŽ-o-KS 56/2005, došlo k porušeniu práva sťažovateľov na poskytnutie súdnej ochrany zákonom ustanoveným postupom (článok 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR) a práva sťažovateľov, aby povinnosti boli ukladané iba zákonom alebo na základe zákona (článok 13 ods. 1 Ústavy SR).

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 23. 1. 2007, spis. zn. 4 Sž-o-KS 56/2005 zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Najvyšší súd je povinný uhradiť sťažovateľovi 1) trovy právneho zastúpenia (2 úkony právnej pomoci - prevzatie veci a spísanie ústavnej sťažnosti) k rukám jeho právnej zástupkyne.“

Stanovisko najvyššieho súdu k sťažnosti doručené ústavnému súdu 28. apríla 2008 na základe jeho vyžiadania sa najskôr venuje rozsudku Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 S 240/04, 1 S 242/04 z 10. februára 2005, ktorým zamietol žalobu sťažovateľov podľa § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), domáhajúcich sa preskúmania a zrušenia rozhodnutí Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) č. II/256/7950/2004 a č. II/256/7949/2004 z 21. júla 2004. Uvedenými rozhodnutiami žalovaný potvrdil platobný výmer vydaný Mestskou časťou Bratislava - Staré Mesto 3. júna 2004 pod č. 180417838, ktorým bola sťažovateľovi vyrubená daň z nehnuteľností na rok 2004 v sume 5 531 Sk, a platobný výmer vydaný Mestskou časťou Bratislava - Staré Mesto 24. mája 2004 pod č. 180407619, ktorým bola sťažovateľke vyrubená daň z nehnuteľností na rok 2004 v sume 9 908 Sk.

Krajský súd tak rozhodol potom, ako preskúmal napadnuté rozhodnutia a postup žalovaného „v zmysle § 244 a nasl. OSP s poukazom na § 249 ods. 2, § 250 ods. 2 a § 250b ods. 2 OSP, § 3 ods. 2, § 3 ods. 1, písm. g/ a § 21 ods. 2 zákona č. 317/1992 Zb. o dani z nehnuteľností v znení neskorších predpisov a § 2 ods. 2 vyhlášky č. 58/1993 Z. z., keď dospel k záveru, že v žalobe absentujú konkrétne vymedzenia, ktoré ustanovenia a ktorého zákona mali byť postupom a rozhodnutím žalovaného porušené, a prisvedčil názoru žalovaného, že rozhodnutie o umiestnení stavby je pre správcu dane záväzné v zmysle § 26 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov. Krajský súd konštatoval, že v zmysle príslušných zákonných ustanovení všetky pozemky vzniknuté z pozemkov uvedených v právoplatnom rozhodnutí o umiestnení stavby vo vlastníctve žalobcov sa považujú za stavebné pozemky.

Uviedol, že ak sa v priebehu výstavby na základe vyhotoveného geometrického plánu alebo rozhodnutia o vyňatí pôdy z PPF za účelom výstavby vykoná nové zameranie pozemku, predmetné zmeny vykonané v katastri nehnuteľností nemajú vplyv na zmenu kultúry pozemku, pretože nastali až po právoplatnosti rozhodnutia o umiestnení stavby. Vzhľadom na túto skutočnosť stavebný pozemok vymedzený zákonom o dani z nehnuteľností sa bude zdaňovať až do právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia. Krajský súd takto potom dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutia žalovaného sú v súlade so zákonom.“.

K svojmu postupu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 SŽ-o-KS 56/2005 najvyšší súd uviedol, že vychádzal „z ustanovení § 247 ods. 1 a § 249 ods. 2 OSP, § 2 ods. 3 veta prvá a ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, § 2 ods. 1 a ods. 3 zákona, § 26 ods. 1 veta prvá a § 29 ods. 1 a ods. 8 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov a § 3 ods. 1, 2 a § 5 ods. 3 zákona č. 317/1992 Zb. o dani z nehnuteľností v znení neskorších predpisov účinného do 31.10.2004.; až v poslednom rade prihliadol i na § 2 ods. 1 veta prvá a ods. 2 Vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 58/1993 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon Slovenskej národnej rady č. 317/1992 Zb. o dani z nehnuteľností, v znení neskorších predpisov (účinne do 31.10.2004).

Najvyšší súd Slovenskej republiky z obsahu pripojeného administratívneho spisu, najmä listov vlastníctva, geometrického plánu a rozhodnutia o umiestnení stavby vydaného Okresným úradom Bratislava I, odborom životného prostredia č. ZP 17029/UR/2002/KS dňa 29. novembra 2002, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňom 7. januára 2003, ako aj z citovaných zákonných ustanovení a zásad zhodne s krajským súdom dospel k záveru, že námietky žalobcov, týkajúce sa nesprávnosti právneho názoru daňových orgánov v daňovom konaní neobstoja a neobstoja ani námietky týkajúce sa formálnosti odvolaním napadnutého súdneho rozhodnutia a nesprávnosti právneho názoru krajského súdu.“.

Najvyšší súd ďalej zdôrazňuje, že posúdenie otázky, v akej výmere má byť zdanený stavebný pozemok, nemôže byť ponechané na ľubovôli orgánu štátnej správy ani súdu. Podľa najvyššieho súdu «Z dikcie zákona (§ 3 ods. 1, písm. g/ a ods. 2 a § 5 ods. 3 zákona

č. 317/1992 Zb. a § 26 ods. 1 veta prvá zákona č. 511/1992) pri jazykovom a logickom výklade jednoznačne vyplýva predmet i základ dane zo stavebného pozemku. Názor žalobcov, že stavebným pozemkom je iba tá časť parcely uvedenej v územnom rozhodnutí, ktorá má byť podľa tohto rozhodnutia zastavaná, nemá v zákone oporu, a preto je právne irelevantný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa nestotožnil ani s názorom žalobcov, že ustanovenie § 2 ods. 2 vyhlášky č. 58/1993 Z. z. je protizákonné, lebo podľa žalobcov určuje rozsah daňovej povinnosti nad rámec stanovený zákonom. V odôvodnení svojho rozhodnutia k tomuto uviedol, že uvedené ustanovenie vyhlášky ako vykonávacieho predpisu, ktorý obsahuje podrobnejšiu úpravu niektorých zákonných ustanovení, stanovuje, v akom rozsahu a z akých parciel je tvorená celková výmera stavebného pozemku, neprekračuje rámec príslušného zákonného ustanovenia (§ 3 zákona č. 317/1992 Zb.), iba ho podrobnejšie vymedzuje.

Pokiaľ ide o žalobcami uvádzaný „právny argument“, že výklad použitý žalovaným by znamenal absurdné situácie, že stavebník ako vlastník parcely o výmere 4.000 m², ak bude stavať dom na ploche 100 m², bude platiť daň zo stavebného pozemku o výmere 4.000 m², zatiaľ čo stavebník, ktorý parcelu o tejto výmere pred žiadosťou o územné rozhodnutie rozdelí na dve parcely o výmere 100 m² a 3.900 m², bude platiť daň zo stavebného pozemku o výmere 100 m², s ktorým sa podľa žalobcov krajský súd náležite nevyporiadal, odvolací súd poznamenáva, že v každom konkrétnom prípade treba vychádzať z územného rozhodnutia a príslušných zákonných ustanovení, a preto tento „argument“ žalobcov je z hľadiska predmetu preskúmvanej veci bez právneho významu.»

Najvyšší súd na základe uvedeného zastáva názor, že ako odvolací súd sa v napadnutom rozsudku dostatočne vysporiadal so všetkými argumentmi sťažovateľov uplatnenými v ich odvolaní proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 1 S 240/04, 1 S 242/04 z 10. februára 2005, a preto odmieta ich tvrdenie, že napadnutým rozsudkom bolo porušené ich základné právo podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy.

Sťažovatelia v reakcii z 12. mája 2008 na stanovisko najvyššieho súdu k sťažnosti vyjadrili nesúhlas s jeho názormi a uviedli:

«Ak by Najvyšší súd aplikoval iba text zákona (iba zákonnú normu), nemohol by dospieť k rovnakému právnenému záveru, ako aplikáciou vyhlášky (podzákonnej normy). Trváme na tom, že vyhláška vymedzuje základ dane širšie, ako ho vymedzuje zákon.

Nie je pravdou, že Najvyšší súd postupoval pri aplikácii tak, že aplikoval zákonnú normu a na podzákonnú normu iba „prihliadol“. Naopak, k právnenému záveru dospel práve na základe podzákonnej právnej normy. Dôkaz tohto postupu možno vykonať tak, že od existencii vyhlášky abstrahujeme a výklad právnej normy vykonáme iba na podklade zákonného textu (výklad zákona uvádzame ďalej).

Najvyšší súd tvrdí, že jazykový aj logický výklad zákonného textu je jednoznačný. Najvyšší súd však žiadny logický ani gramatický výkladový postup neuvádza. V čom vidí Najvyšší súd túto jednoznačnosť jeho záveru? Práve naopak, o tom, že ním prijatý výklad jednoznačný nie je, svedčí nasledovné:

- Ak by bol zákonný text jednoznačný v zmysle výkladu zaujatého súdom, potom by normotvorca nemal potrebu spresňovať zákonný text vyhláškou.

- Ak by bol zákonný text jednoznačný v zmysle výkladu zaujatého súdom, potom by zákonodarca nemal potrebu v zákone č. 582/2004 Z. z., ktorý nahrádza pôvodný zákon č. 317/1192 Z. z. spresňovať dovtedy použitý text tak, že textáciu vyhlášky č. 58/1993 de facto preniesol do zákona.

Najvyšší súd uvádza, že k výkladu, ktorý zaujal, možno dospieť gramatickým výkladom zákona. Práve opak je pravdou. Zákon uvádza, že za stavebný pozemok sa považuje pozemok uvedený v stavebnom rozhodnutí. Gramatický výklad je ten, že má ísť o pozemok, na ktorom má byť podľa povolenia zhotovená stavba. Vzhľadom na existenciu legálnej definície pojmov pozemok a parcela, nemôže z gramatického výkladu vyplývať, že by za stavebné pozemky mali byť považované aj tie pozemky, na ktorých stavba podľa stavebného povolenia nemá byť zhotovená, a to ani vtedy, ak by tieto pozemky tvorili s pozemkom určeným na zastavanie jednu parcelu.

Najvyšší súd uvádza, že k výkladu, ktorý zaujal, možno dospieť logickým výkladom zákona. Práve opak je pravdou. Podotýkame, že Najvyšší súd, hoci sa na logický výklad odvoláva, neuviedol ani jeden argument právnej logiky (argumentum per analogiam, ad absurdum, a contrario, a eliminatione, etc).»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd.

Predmetom konania pred ústavným súdom sa stalo posúdenie namietaného porušenia súdnej ochrany sťažovateľov v dôsledku rozhodnutia najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho, ktorým bol potvrdený rozsudok krajského súdu sp. zn. 1 S 240/04, 1 S 242/04 z 10. februára 2005.

Ústavný súd preskúmal sťažnosť spolu s napadnutým rozhodnutím z hľadiska kompetencií daných mu ústavou vychádzajúc z konštantnej judikatúry, podľa ktorej nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej

zmluve. Pretože v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov, bolo v právomoci ústavného súdu len posúdenie, či účinky výkonu právomoci najvyššieho súdu vo veci sťažovateľov, t. j. prerokovanie a rozhodnutie o ich odvolaní proti označenému rozsudku krajského súdu, sú zlučiteľné s čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľov s právnym názorom všeobecného súdu (najvyššieho súdu ako správneho súdu), teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení a hodnotením skutkového stavu vo veci.

Najvyšší súd ako odvolací súd sa stotožnil so záverom prvostupňového súdu, že rozhodnutia žalovaného sú v súlade so zákonom. Poukázal na to, že žalovaný v odôvodnení napadnutých rozhodnutí v súlade s § 30 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov uviedol skutočnosti, ktoré boli podkladom pri jeho rozhodovaní, akými úvahami sa riadil pri hodnotení dôkazov a použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval a tiež sa vyrovnal s námietkami žalobcov.

V relevantnej časti namietaného rozsudku najvyšší súd uviedol:

«Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 317/1992 Zb. o dani z nehnuteľností v znení neskorších predpisov účinného do 31. 10. 2004 (ďalej len „zákon č. 327/1992 Zb.“) predmetom dane z pozemkov sú pozemky na území Slovenskej republiky v tomto členení:

- a) orná pôda, chmeľnice, vinice, ovocné sady,*
- b) trvalé trávne porasty,*
- c) záhrady,*
- d) lesné pozemky, na ktorých sú hospodárske lesy,*
- e) rybníky s chovom rýb a ostatné hospodársky využívané vodné plochy,*
- f) zastavané plochy a nádvoría,*
- g) stavebné pozemky,*
- h) ostatné plochy s výnimkou stavebných pozemkov.*

Na účely tohto zákona sa za stavebný pozemok považuje pozemok uvedený v právoplatnom rozhodnutí o umiestnení stavby alebo v právoplatnom stavebnom povolení vydanom v spojenom územnom a stavebnom konaní až do právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia na stavbu (§ 3 ods. 2 cit. zák.).

Základom dane z pozemkov podľa § 3 ods. 1 písm. c), f), g) a h) je celková výmera dani podliehajúcich pozemkov v m² (§ 5 ods. 3 cit. zákona).

Pre zaradenie pozemku do príslušnej skupiny podľa § 3 ods. 1 zákona č. 317/1992 Zb. je určujúce zaradenie pozemku podľa katastra, evidencie nehnuteľností a pri stavebných pozemkoch rozhodnutie o umiestnení stavby alebo stavebné povolenie (§ 2 ods. 1 veta prvá Vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 58/1993 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon Slovenskej národnej rady č. 317/1992 Zb. o dani z nehnuteľností v znení neskorších predpisov (účinné do 31. 10. 2004, ďalej len „vyhláška č. 58/1993 Z. z.“).

Podľa § 2 ods. 2 vyhlášky č. 58/1993 Z. z. celkovú výmeru stavebného pozemku, tvoria parcely, ktorých parcelné čísla sú uvedené v rozhodnutí o umiestnení stavby alebo v stavebnom povolení, a to až do nadobudnutia právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia.

Vychádzajúc z obsahu pripojeného administratívneho spisu, najmä listov vlastníctva, geometrického plánu a rozhodnutia o umiestnení stavby vydaného Okresným úradom Bratislava I, odborom životného prostredia č. ŽP 17029/UR/2002/KŠ dňa 29. novembra 2002, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňom 7. januára 2003, ako aj z citovaných zákonných ustanovení a zásad, odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že námietky žalobcu, týkajúce sa nesprávnosti právneho názoru daňových orgánov v daňovom konaní neobstoja. Ani námietky týkajúce sa formálnosti odvolaním napadnutého súdneho rozhodnutia a nesprávnosti právneho názoru krajského súdu nemohol odvolací súd zohľadniť a priznať im relevanciu na výsledok súdneho preskúmovacieho konania.

Podľa názoru odvolacieho súdu posúdenie otázky, v akej výmere má byť zdanený stavebný pozemok, nemôže byť na ľubovôli ani orgánu štátnej správy ani súdu. Z dikcie zákona (§ 3 ods. 1, písm. g/ a ods. 2 a § 5 ods. 3 zákona č. 317/1992 Zb. a § 26 ods. 1 veta prvá zákona č. 511/1992) pri jazykovom a logickom výklade jednoznačne vyplýva predmet i základ dane zo stavebného pozemku. Názor žalobcov, že stavebným pozemkom je iba tá časť parcely uvedenej v územnom rozhodnutí, ktorá má byť podľa tohto rozhodnutia zastavaná, nemá v zákone oporu, a preto je právne irelevantný.»

Ťažisko sťažnosti sťažovateľov spočíva v kritike právnych záverov najvyššieho súdu vo vzťahu k interpretácii § 3 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 317/1992 Zb. o dani z nehnuteľností v znení neskorších predpisov [v súčasnosti už neplatného (ďalej len „zákon č. 317/1992 Zb.“)] v spojení s § 2 ods. 2 vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 58/1993 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon Slovenskej národnej rady č. 317/1992 Zb. o dani z nehnuteľností v znení neskorších predpisov [taktiež už v súčasnosti neplatnej (ďalej len „vyhláška“)]. Tieto námietky sťažovatelia uplatnili už v odvolacom konaní a najvyšší súd sa s nimi podľa názoru ústavného súdu vysporiadal ústavne aprobovateľným spôsobom. Takto koncipovaná sťažnosť stavia ústavný súd do pozície kvázi ďalšej prieskumnej inštalácie v systéme všeobecného súdnictva, ktorá mu však vzhľadom na čl. 124 ústavy neprislúcha. Ústavný súd nemôže spôsobom požadovaným sťažovateľmi zasahovať do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a podrobne preskúmať v sťažnosti tvrdené nesprávnosti, ktoré v podstate spočívajú vo vytýkanej interpretácii zákonov a podzákonných úprav. Vzhľadom na to ani skutočnosť, že najvyšší súd vyslovil právny názor, resp. interpretoval zákon č. 317/1992 Zb. a vyhlášku spôsobom, s ktorým sťažovatelia nesúhlasia, neznamena bez ďalšieho, že by ich sťažnosti muselo byť vyhovené.

Ústavný súd nezistil medzi dôvodmi a skutočnosťami, ktoré sťažovatelia uvádzali v sťažnosti, žiadny taký dôvod alebo skutočnosť, ktoré by mohli spochybniť právne závery najvyššieho súdu o existencii a relevantnosti dôvodov, na základe ktorých potvrdil prvostupňový rozsudok (vo veci preskúmania rozhodnutia žalovaného), alebo by sa inak javili ako zjavne neodôvodnené či svojvoľné. Sťažovateľmi spochybňovaný výklad právnych predpisov nemožno označiť ako svojvoľný alebo taký, ktorý by bol v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, a taktiež ho nemožno považovať za výraz neprimeraného formalizmu, ktorý by zakladal vyslovenie protiústavnosti spochybnených záverov namietaného rozsudku. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňujú, napádajú v okolnostiach daného prípadu vecnú nesprávnosť, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru, ak navyše sťažovatelia ničím nepreukázali, že prípadná vecná nesprávnosť by bola i neústavnosťou. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom

by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu posúdenie nároku uplatneného sťažovateľmi najvyšším (odvolacím) súdom takéto nedostatky nevykazuje. Ústavný súd teda nezistil taký výklad ustanovení citovaných v napadnutom rozsudku a ich uplatnenie vo veci sťažovateľov, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy. V takom prípade ústavný súd nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov všeobecného súdu (najvyššieho súdu), ktorý dospel k zhodným záverom, ako pred ním krajský súd.

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovatelia spochybňujú aj súlad § 2 ods. 2 vyhlášky so zákonom č. 317/1992 Zb. V spojitosti s tým považuje ústavný súd predovšetkým za potrebné uviesť, že sťažovatelia mali možnosť ešte v konaní pred krajským súdom navrhnúť s poukazom na § 109 ods. 1 písm. b) OSP prerušenie konania a postúpenie návrhu ústavnému súdu na zaujatie stanoviska, či je § 2 ods. 2 vyhlášky aplikovanej pri rozhodovaní vo veci v rozpore so zákonom č. 317/1992 Zb. O takomto návrhu sťažovateľov by bol povinný krajský súd rozhodnúť, avšak sťažovatelia, ako to vyplýva z obsahu vyžiadaného súdneho spisu, túto možnosť nevyužili.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že sťažovateľom v podstate ide aj o to, aby bolo v konaní o ich sťažnosti posúdené, či relevantné ustanovenie vyhlášky aplikovanej najvyšším súdom v ich právnej veci určujúce podľa nich daňovú povinnosť nad rámec ustanovený zákonom č. 317/1992 Zb. bez toho, aby tento zákon *expressis verbis* „splnomocňoval na vydanie podzákonnej normy, ktorou by mala byť uložená (de facto aj rozšírená) daňová povinnosť“, je v súlade so zákonom č. 317/1992 Zb. Na podanie takéhoto návrhu im však chýba aktívna legitímácia, pretože podľa čl. 130 ods. 1 ústavy a § 37 zákona o ústavnom súde môžu návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov podať len osoby taxatívne uvedené v čl. 130 ods. 1 písm. a) až písm. f) ústavy (najmenej jedna pätina poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, prezident Slovenskej republiky, vláda Slovenskej republiky, súd, generálny prokurátor Slovenskej republiky a verejný ochranca práv vo veciach súladu právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1, ak ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva alebo slobody alebo ľudské práva

a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom). Ústavný súd v súvislosti s uvedeným napokon poznamenáva, že v tejto časti je sťažnosť navyše podaná vo veci, ktorá sa prerokováva v konaní o súlade právnych predpisov, t. j. v inom type konania pred ústavným súdom, než je konanie o ochrane základných práv a slobôd. Z toho dôvodu by zároveň prichádzalo do úvahy aj odmietnutie tejto časti sťažnosti ako podanej zjavne neoprávnenými osobami a bez náležitostí vyžadovaných zákonom o ústavnom súde pre takýto návrh.

Ústavný súd vychádzajúc zo skutkových okolností, ktoré vyplynuli zo zadováženého súvisiaceho súdneho spisu a z namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu, z jeho právnych východísk a záverov odmietol sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú v celom rozsahu namietaného porušenia základných práv, t. j. aj v rozsahu tvrdení o porušení týchto základných práv v spojení s čl. 13 ods. 1 ústavy. Z tohto dôvodu ústavný súd už nerozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľov na rozhodnutie ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. apríla 2009